

Fjord
kommune

Planstrategi 2020 – 2023

og

Planprogram for

kommuneplan samfunnsdel

Innhald

1. Bakgrunn	2
2. Føremål og overordna føringar for kommunal planstrategi og planprogram	2
2.1 Samfunnsdel av kommuneplan.....	2
2.2 Handlingsdel.....	2
2.3 FN sine berekraftsmål	2
2.4 Statlege føringar	3
2.5 Regionale føringar	4
2.6 Folkehelse	4
3. Kommunal planstrategi.....	5
3.1 Kommunen sitt plansystem	5
3.2 Politikktutvikling som del av arbeidet med samfunnsdelen	6
4. Utviklingstrekk og utfordringar Fjord kommune	6
4.1 Folketalsutvikling og demografi.....	7
4.2 Kommuneøkonomi	9
5. Vurdering av planbehov.....	10
5.1 Kommuneplanen sin samfunnsdel og arealplan.....	11
5.3 Reguleringsplanar	12
5.4 Andre overordna planar.....	13
5.6 Samla oversikt over planbehov i perioden 2020 – 2023.....	15
6. Planprogram for kommuneplanen sin samfunnsdel	16
6.1 Formål med planarbeidet	16
6.2 Planprosessen	16
6.3 Fase 1: Kunnskapsgrunnlaget	16
6.4 Fase 2: Prioriteringar.....	17
6.5 Fase 3: Forslag til kommuneplanen sin samfunnsdel	17
6.6 Andre ressursar i planarbeidet	17
6.7 Medverknad.....	17
6.8 Framdrift	18
6.9 Behov for utgreiingar	18

1. Bakgrunn

Fjord kommune vart etablert 01.01.2020 etter samanslåing av Norddal og Stordal kommunar. Fjord kommunestyre har tidlegare vedtatt å utarbeide samfunnsplan for den nye kommunen.

Planen skal følgje desse overordna rammene:

- Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2019-2023
- Plan- og bygningslova
- Kommuneleva
- Andre lover og retningslinjer som naturleg er knytt til planarbeidet

2. Føremål og overordna føringar for kommunal planstrategi og planprogram

Målet for arbeidet er å utarbeide ein planstrategi og samfunnsdel av kommuneplan for Fjord kommune i samsvar med norsk lov og retningslinjer.

2.1 Samfunnsdel av kommuneplan

I kommuneplanen sin samfunnsdel skal det takast stilling til følgjande moment:

- langsiktige utfordringar
- mål og strategiar for kommunesamfunnet som heilskap
- mål og strategiar for kommunen som organisasjon

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal være grunnlag for sektorvise planar og kommunen si verksemd. Planen skal vidare gi retningslinjer for korleis kommunen sine eigne mål og strategiar skal gjennomførast.

2.2 Handlingsdel

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal ha ein handlingsdel som gir grunnlag for kommunen si prioritering av ressursar, planleggings- og samarbeidsoppgåver og konkretisering av tiltaka innanfor kommunen sine økonomiske rammer.

Fjord kommune sin handlingsdel av kommuneplan skal vere tett knytt opp til økonomiplan. Enten ved at økonomiplanen utgjer sjølve handlingsdelen eller ved at økonomiplan vert ein del av handlingsdelen.

2.3 FN sine berekraftsmål

FN sine berekraftsmål skal leggest til grunn for arbeidet. I dei nasjonale forventningane til kommunal og fylkeskommunal planlegging er signala klare:

- Berekraftsmåla skal være det politiske hovudsporet for å ta tak i vår tids største utfordringar
- Fylkeskommunar og kommunar er nøkkelaktørar for å realisere FN sine berekraftsmål i Norge.
- Berekraftsmåla må bli ein del av samfunns- og arealplanlegginga, og dermed fylkeskommunane og kommunane si verksemd.

Fjord kommune har takka ja til å delta i Møre og Romsdal fylkeskommune si satsing på «Berekraftfylket Møre og Romsdal». Saman med dei andre kommunane er vi i gang med å samle og systematisere data for å vurdere våre egne kommunar si måloppnåing i høve til måleindikatorar for FN sine 17 ulike berekraftsmål.

Med bakgrunn i dette vert det derfor lagt fram eit planprogram utan eigendefinerte mål for Fjord kommune. Kunnskapsinnhenting og vurdering av eigen status vurdert opp mot FN sine berekraftsmål vil i seg sjølv vere ein del av prosessen for å definere lokale utfordringar og gjere oss betre i stand til å gjere gode lokale prioriteringar samt definere mål og strategiar.

Hovudoppgåva i arbeidet vert derfor å velje ut og prioritere områder som samfunnet og kommuneorganisasjonen i Fjord kommune må gjere noko med for å få eit meir berekraftig samfunn i framtida.

2.4 Statlege føringar

Dei nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging for perioden 2019 – 2023 skal følgast opp i kommunal planstrategi og anna kommunal planlegging. Regjeringa ønsker med det å formidle den politikken som er prioritert nasjonalt, slik at planlegginga kan skje effektivt og til det beste for innbyggjarane. I dei nasjonale forventningane blir det peika på fire store utfordringar:

Å skape eit berekraftig velferdssamfunn.

Å skape eit økologisk berekraftig samfunn gjennom mellom anna ein offensiv klimapolitikk og ei forsvarleg ressursforvaltning.

Å skape eit sosialt berekraftig samfunn.

Å skape eit trygt samfunn for alle.

Andre statlege føringar med særleg betydning for planarbeidet i Fjord kommune vil blant anna vere rikspolitiske retningslinjer for barn og unge i planlegginga, nye nasjonale føringar for vassforvaltinga, statlege planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing, nasjonale mål for vatn og helse, nasjonal transportplan og statlege retningslinjer for samordna- bustad- areal og transportplanlegging.

2.5 Regionale føringar

Kommunen må ogso forholde seg til forventingar frå statsforvaltaren i Møre og Romsdal og Møre og Romsdal fylkeskommune. Fylkeskommunen vedtok i 2020 Fylkesplan for berekraftsfylkes Møre og Romsdal 2021-2024. Fylkesplanen legg opp til fire langsiktige mål for fylket:

- Møre og Romsdal skal vere eit føregangsfylke på samarbeid
- Møre og Romsdal skal bli miljøfylket nr. 1
- Møre og Romsdal skal vere eit attraktivt og mangfaldig fylke der folk vel å bu
- Møre og Romsdal skal ha eit internasjonalt og leiande næringsliv og ein innovativ offentleg sektor.

Fylkesplanen vil saman med fylkesstatistikken, dokumentet *Utfordringar og moglegheiter for Møre og Romsdal mot 2030* og regional plan for vassforvaltning vere viktig å ta med i kunnskapsgrunnlaget for det kommunale planarbeidet.

2.6 Folkehelse

Folkehelselova slår fast at folkehelse skal vurderast i alle saker. Kommunen er pliktig til å utarbeide oversyn over folkehelseutfordringane i kommunen, og dette oversynet skal leggjast til grunn i det samla utfordringsbildet.

Folkehelsearbeid er eit langsiktig og systematisk samfunnsutviklingsarbeid retta mot heile befolkninga. Nasjonale føringar gir kommunane eit ansvar i å fremme innbyggjarane si helse og utjamne sosial ulikskap. Gode oppvekst - og levekår, helserelatert åtferd, fysisk og sosialt miljø er viktig for helse, trivsel og livskvalitet. Føresetnaden for og definisjonen av god helse er ulikt fordelt og oppfatta i befolkninga, og blir sterkt påverka av samfunnet vi er ein del av. Å betre folkehelsa krev innsats frå heile samfunnet.

Fjord kommune si folkehelseoversikt (2019) gir ei oversikt over helsetilstanden til innbyggjarane og kunnskap om faktorar og utviklingstrekk som påverkar helsetilstanden. Folkehelseutfordringane som er definert etter utarbeidinga er samla i hovudområda:

- Folketalsutvikling
Påverknadsfaktorar: Nedgang i folketal, tilgang på bustadar og arbeidsplassar.
- Sosiale helseforskjellar og livsstilsutfordringar
Påverknadsfaktorar: sosiale media, rus, inntektsforskjellar, trygge gang- og sykkelveggar, overvekt og fedme, støy og støv frå gjennomgangstrafikk.
- Einsemd og utanforskap
Påverknadsfaktorar: formelle og uformelle møteplassar, isolasjon og einsemd, relasjons-/språkkompetanse frå barnehagealder, mobbing, kollektivtransport og psykiske symptom.

Dette samsvarar på fleire område med oversikta over folkehelsa for Møre og Romsdal som viser at dei viktigaste folkehelseutfordringane i fylket er kvardagsaktivitet, psykiske plagar og sosial ulikskap. Samfunnsplanen vil ta opp i seg desse utfordringane for Fjord. Vi ser at innan alle hovudområda finn vi sentrale påverknadsfaktorar som både innbyggjarar og politikarar i kommunen er opptatt av og ønskjer fokus på. Dette viser at folkehelsearbeidet må gå på tvers av sektorane. Vi ønskjer ein samfunnsplan som løftar fram viktige område for å fremme god helse, trivsel og livskvalitet.

3. Kommunal planstrategi

Kommunestyret skal minst ein gong kvar valperiode, og seinast innan eitt år etter konstituering, utarbeide og vedta ein kommunal planstrategi.

Planstrategien bør omfatte ei drøfting av kommunen sine strategiske val knytt til samfunnsutvikling. Under dette kjem spørsmål som langsiktig arealbruk, miljøutfordringar, sektorane si verksemd, og ei vurdering av kommunen sine planbehov i valperioden.

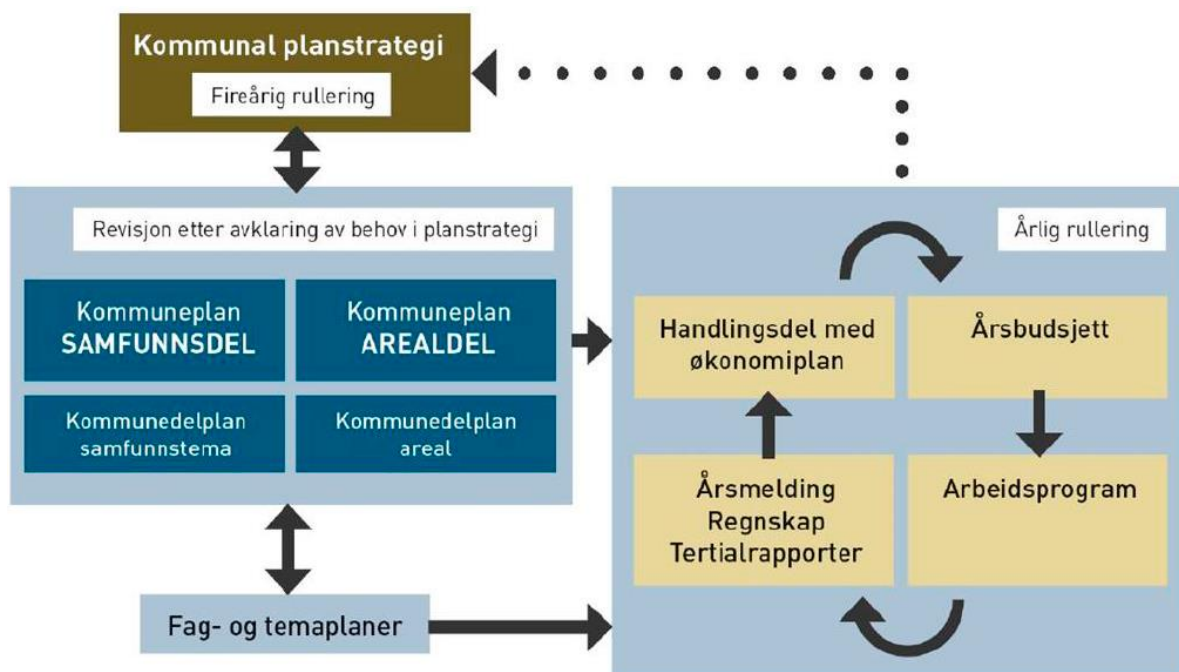
Det skal takast stilling til om det er behov for å sette i gang arbeid med nye arealplanar i valperioden eller om gjeldande planar bør reviderast eller opphevast.

Plan og bygningsloven legg til grunn at utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slåast saman med og vere ein del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen.

Grunnlaget for utarbeiding av både samfunnsdel av kommuneplan og planstrategi er mykje det same. Vi legg derfor til grunn at arbeidet med planstrategi vert ein del av arbeidet med samfunnsdelen av kommuneplanen.

3.1 Kommunen sitt plansystem

Figuren viser hovudstrukturen i kommunen sitt plansystem:

Kjelde: Veileder kommunal planstrategi, Miljøverndepartementet 2011

3.2 Politikkutvikling som del av arbeidet med samfunnsdelen

For å kome i mål med samfunnsdelen må administrasjonen gjere nødvendige førebuingar, klargjere sjølve planprosessen og utfordringsbilde i kommunen.

Utvikling av politikk krev gode politiske prosessar – med administrativ tilrettelegging. Viktige element i politikkutviklinga er:

- Innsikt i kunnskapsgrunnlaget
- Sondering av politiske vegval og strategiar
- Avstemming til økonomi og moglegheiter til påverknad/ending
- Prioritering

Politikk verkar når samfunnsdelen fungerer som politisk styringsverktøy. Det inneber i stor grad å reindyrke samfunnsdelen som nettopp det. Resultatet kan ikkje vere altomfattande og vi må prioritere. Det betyr innsatsområde med mål og strategiar, der handlingsplanen utgjer økonomiplanen. På nokre område kan det vere nødvendig med kommunedelplanar, temaplanar eller strategiplanar. Hovudregelen bør likevel vere forenkling og færre omfattande planar. I ein nyetablert kommune som Fjord, vil det like fullt vere behov for å bygge ny organisasjon og felles retning på fleire område. Planarbeid med involvering av involverte aktørar er derfor eit viktig element i så måte.

Medverknad må til ei kvar tid vere i fokus. Vi skal legge til rette for medverknad etter behov, og det må vere mogleg å påverke undervegs i prosessane. Utvikling av den overordna politikken og utpeiking av innsatsområde og mål, ligg til det representative demokratiet, som er dei folkevalde organa. Når vi kjem til arbeidet med konkrete strategiar og tiltak, vil medverknad frå berørte grupper og særinteresser kunne gi auka samskaping, kunnskap og idear.

4. Utviklingstrekk og utfordringar Fjord kommune

Kommunen sin økonomi og evne til å løyse oppgåver i samspel med lokalsamfunnet, nabokommunar og andre myndigheiter er viktig for samfunnsutviklinga i Fjord kommune. Vi ønskjer å danne grunnlag for ein god politisk og offentleg debatt om kommunen sine satsingsområde i samfunnsdelen av kommuneplanen.

Det vert derfor laga ei situasjonsbeskriving av viktige utviklingstrekk. Statistikken er henta frå offentlege kjelder (Møre og Romsdal fylkeskommune, fylkesstatistikk) og kommunen sine egne økonomiske tal. Dette gir ein indikasjon på utviklinga i Fjord kommune. Gjennom nøkkeldata kan vi sjå utfordringar som kommunen vil møte i åra som kjem. Innspel frå befolkning, næringsliv, organisasjonar og andre myndigheiter skal bidra til å gi eit utvida og godt bilde. Dette dokumentet vert derfor lagt ut til offentleg ettersyn.

I avsnitta nedanfor vil det verte trekt fram sentrale utviklingstrekk og utfordringar. I arbeidet med samfunnsdel av kommuneplan skal det også etablerast eit breiare kunnskapsgrunnlag som på ein tilstrekkeleg måte avdekkar kommunen sine utfordringar. Til kunnskapsgrunnlaget hentar vi data frå:

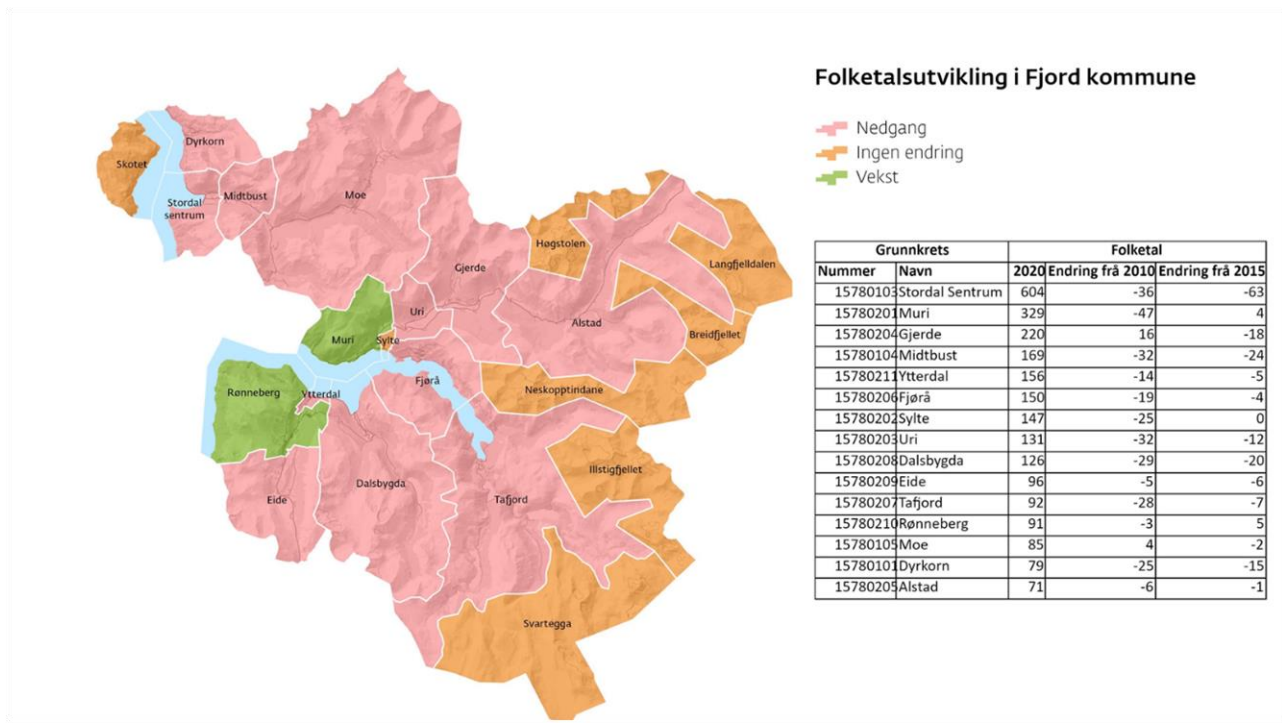
- Statistikk
- Berekaftsindikatorane
- Folkehelseoversikta
- Utfordringar identifisert av administrasjonen
- Innspel frå medverknadsprosessar
- Eksisterande planar, avtalar og målsettingar
- Nasjonale, regionale, lokale føringar, planar, lover, retningslinjer

4.1 Folketalsutvikling og demografi

Folketalet i Fjord kommune per 01.01.2020 er 2.552. Dei siste 10 åra har folketalet i kommunen gått ned med 281 personar, ein nedgang på nærare 10 %.

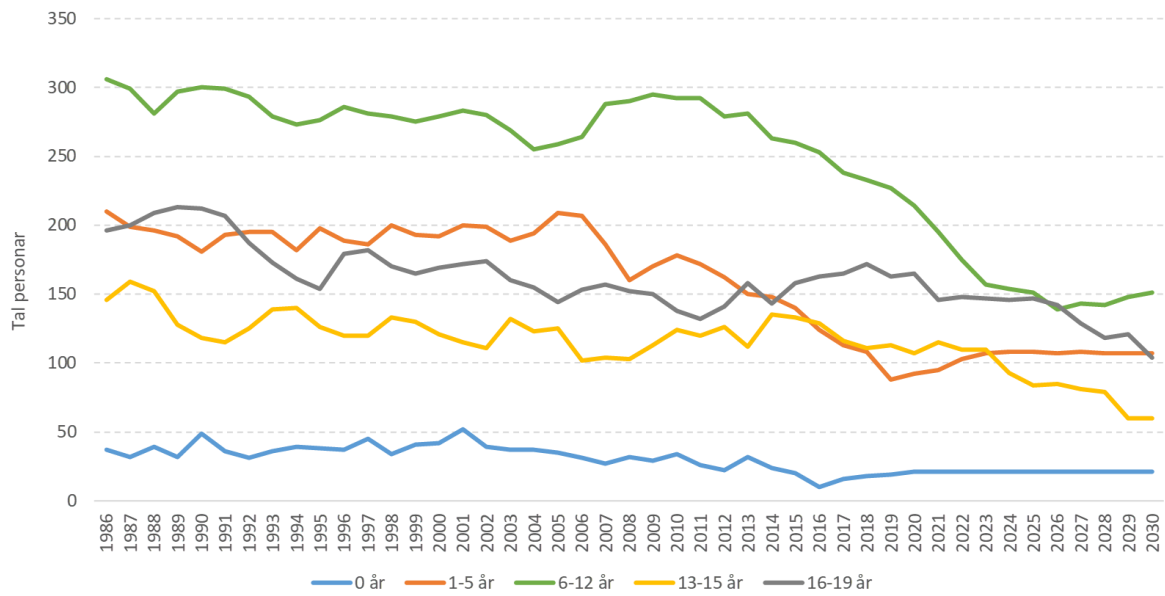
Folketalsutvikling handlar også om meir enn vekst eller nedgang i folketalet. Samansetninga av befolkninga er svært viktig for utviklinga, og ikkje minst for korleis det offentlege skal dimensjonere sitt tenestetilbod.

Tal barn og unge har gått mykje ned og etter framskrivingane til SSB kan det sjå ut til at denne tendensen held fram. Den eldre delen av befolkninga utgjer ein stadig større del. I dag er 7.6 % av befolkninga i Fjord kommune over 80 år. I SSB sine framskrivingar er det venta at denne delen vil auke til 14,7 % i 2040.

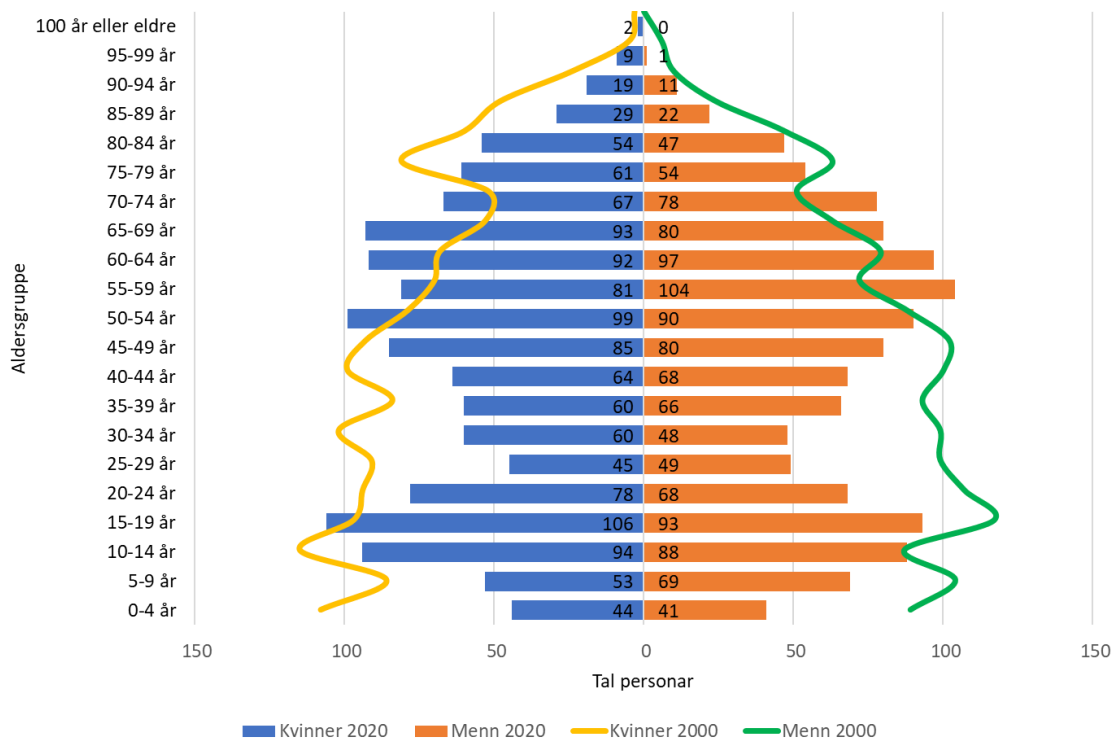
Bilde: Folketalsutvikling per grunnkrets 2015 til 2020.

Barn og ungdom, 1986 til 2019 og framskriving til 2030

Bilde: Framkriving og tal på barn og ungdom i Fjord kommune.

Folketalspyramide år 2000 og 2020

Bilde: Folketalspyramide for Fjord kommune

4.2 Kommuneøkonomi

Kommunen skal gi gode og berekraftige tenestetilbod til innbyggjarane. I eit samfunn i endring må kommunen tilpasse nivået på tenestene og finne nye løysingar. Dette må kommunane gjere for å utnytte tilgjengelege ressursar på ein effektiv måte. I tillegg til eit godt lokaldemokrati, krev dette ei berekraftig forvaltning av kommuneøkonomien.

I samsvar med krava i ny kommunelov har Fjord kommunestyre vedteke slike finansielle måltal for ein berekraftig kommuneøkonomi over tid:

1. Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter –minimum 1,75 %
2. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter –minimum 10 %
3. Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter –maksimum 85 %

Fjord kommune har eit stort omstillingsbehov og har allereie sett i gang arbeid med økonomisk omstillingsarbeid. Tabellane under syner nokre økonomiske nøkkeltal som set tal på utfordringsbilete for kommunen:

År	Stordal			Norrdal			Samla Stordal + Norrdal		
	Brutto dr. inntekter	Netto dr. resultat	% av bto.dr. innt.	Brutto dr. inntekter	Netto dr. resultat	% av bto.dr.innt.	Brutto dr. inntekter	Netto dr. resultat	% av bto. dr.innt.
2010	86 314 974	2 407 261	2,8 %	171 751 581	323 041	0,2 %	258 066 555	2 730 302	1,1 %
2011	92 584 211	3 601 257	3,9 %	178 205 960	- 528 998	-0,3 %	270 790 171	3 072 259	1,1 %
2012	103 104 515	9 086 853	8,8 %	186 555 049	- 1 373 567	-0,7 %	289 659 564	7 713 286	2,7 %
2013	104 311 260	7 428 878	7,1 %	187 860 176	240 131	0,1 %	292 171 436	7 669 009	2,6 %
2014	110 304 660	5 099 527	4,6 %	188 687 455	- 3 975 958	-2,1 %	298 992 115	1 123 569	0,4 %
2015	112 349 478	- 700 985	-0,6 %	191 096 414	- 3 026 029	-1,6 %	303 445 892	- 3 727 014	-1,2 %
2016	116 321 388	-4 031 929	-3,5 %	194 619 173	1 148 006	0,6 %	310 940 561	- 2 883 923	-0,9 %
2017	112 889 070	-2 223 573	-2,0 %	216 541 274	19 224 041	8,9 %	329 430 344	17 000 468	5,2 %
2018	117 371 580	-1 729 779	-1,5 %	208 016 563	- 4 812 033	-2,3 %	325 388 143	- 6 541 812	-2,0 %
2019	122 856 676	-3 098 778	-2,5 %	209 872 738	- 12 332 252	-5,9 %	332 729 414	- 15 431 030	-4,6 %

Tabell: Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter Stordal, Norrdal og samla

År	Stordal					Norrdal				
	Brutto dr. inntekter	Disp.fond	Min.forbr (+) Meir forbr (-)	Disp.fond / meir-/min. forbr.	% av bto. dr.innt.	Brutto dr. inntekter	Disp.fond	Min.forbr (+) Meirforbr (-)	Disp.fond / meir-/mindref.	% av bto. dr.innt.
2010	86 314 974	11 789 476	205 818	11 995 294	13,9 %	171 751 581	2 180 454	-	2 180 454	1,3 %
2011	92 584 211	10 157 059	257 127	10 414 186	11,2 %	178 205 960	1 867 990	-1 356 851	511 139	0,3 %
2012	103 104 515	10 569 065	125 552	10 694 617	10,4 %	186 555 049	11 586 180	-	11 586 180	6,2 %
2013	104 311 260	12 456 818	2 090 770	14 547 588	13,9 %	187 860 176	11 586 180	-3 581 823	8 004 357	4,3 %
2014	110 304 660	14 495 279	505 174	15 000 453	13,6 %	188 687 455	3 334 481	-	3 334 481	1,8 %
2015	112 349 478	12 580 091	-	12 580 091	11,2 %	191 096 414	183 481	751 960	935 441	0,5 %
2016	116 321 388	10 187 341	- 594 003	9 593 338	8,2 %	194 619 173	839 314	1 035 858	1 875 172	1,0 %
2017	112 889 070	7 087 586	2 368 902	9 456 488	8,4 %	216 541 274	-	-1 528 142	- 1 528 142	-0,7 %
2018	117 371 580	6 655 989	1 120 059	7 776 048	6,6 %	208 016 563	-	-3 245 651	- 3 245 651	-1,6 %
2019	122 856 676	2 367 277	422 790	2 790 067	2,3 %	209 872 738	-	310 461	310 461	0,1 %

Tabell: Disposisjonsfond +/- mindreforbruk/meirforbruk for dei siste 10 avslutta rekneskapsåra, Stordal og Norrdal kommune og samla for begge kommunane

År	Samla Stordal + Norrdal				
	Brutto dr. inntekter	Disp.fond	Min.forbr (+) Meirforbr. (-)	Disp. fond / meir-/min.f.	% av bto. dr.innt.
2010	258 066 555	13 969 930	205 818	14 175 748	5,5 %
2011	270 790 171	12 025 049	- 1 099 724	10 925 325	4,0 %
2012	289 659 564	22 155 245	125 552	22 280 797	7,7 %
2013	292 171 436	24 042 998	- 1 491 053	22 551 945	7,7 %
2014	298 992 115	17 829 760	505 174	18 334 934	6,1 %
2015	303 445 892	12 763 572	751 960	13 515 532	4,5 %
2016	310 940 561	11 026 655	441 855	11 468 510	3,7 %
2017	329 430 344	7 087 586	840 760	7 928 346	2,4 %
2018	325 388 143	6 655 989	- 2 125 592	4 530 397	1,4 %
2019	332 729 414	2 367 277	733 251	3 100 528	0,9 %

5. Vurdering av planbehov

I samband med arbeidet har dei ulike fageiningane kome med innspel om kva deira eining har av planbehov og rulling av gjeldande planar. Nedanfor er det gjort ei samla vurdering av planbehovet i perioden.

Det er viktig at mest mogleg oppdaterte analyser om samfunn og utviklingstrekk ligg til grunn for korleis ein prioriterer bruken av planressursar. Planstrategien i seg sjølv skal ikkje fastsette konkrete samfunns mål, men må sjølvsagt sjå tilbake på tidlegare prosessar og vedtak i kommunen. Planstrategien er ikkje rettsleg bindande, men legg grunnlaget for betre ressursutnytting og betre oversyn over styringssystemet.

Planstrategien bør elles også drøfte kva oppgåver kommunen best er tent med å planlegge saman med tilgrensande kommunar eller innanfor regionen samla. Ikkje minst er dette å sjå som eit krav i samband med at Ålesundsregionen deltek i det såkalla "Byregionprogrammet". Programmet er initiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, som også har gitt tilskot økonomisk. Ei tettare integrering mellom høgskule, næringsliv og offentleg sektor på Sunnmøre bør vere eit mål og det bør utviklast fleire "kompetansearbeidsplassar".

Lokale utfordringar:

- Tap av arbeidsplassar, større enn fylkes- og landsgjennomsnitt.
- Netto innanlands fråflytting
- Redusert verdi som bukommune på grunn av distanse/reisetid til arbeidsplassar.

Transporttida mellom bygdesentera i fylket vårt har dei siste ti-åra blitt drastisk redusert. Aldri før har vi kome oss så raskt frå A til Å, og raskare skal det gå. Det er viktig at vi held fram med satsingar på tiltak som gir betre effektivitet og sikkerheit i trafikk og transport.

Å utarbeide nye planar er eit omfattande og ressurskrevjande arbeid. Krav til dokumentasjon og utgreingar, bruk av geolog og hydrolog, risiko- og sårbarheitsvurderingar, planomtale, planprogram, konsekvensanalyse, støv og støy vurdering osv. gjer at ein ofte er avhengig av konsulenttenester ved utarbeiding av planar etter plan- og bygningslova. Dette set krav til økonomiske ressursar for å kunne få gjennomført planarbeid, og vil gjelde både areal- og reguleringsplanar.

Det er viktig å vere realistisk i tal på planar som kan gjennomførast i inneverande kommunestyreperiode, sett i lys av kommuneøkonomi og tilgjengelege administrative ressursar. Det er derfor viktig å ha ein planstrategi der det kan beskrivast kva som er prioritert, slik vi får effektiv gjennomføring av dei rette tiltaka til rett tid. Fjord kommune si ROS-analyse har vore med og peika på utfordringsområde som må arbeidast meir med. Dette viser igjen på prioritering av planverk som må på plass.

Det er mange fordelar med utarbeiding av planar i eigenregi, og det bør derfor vere ein prioritet å inneha kompetanse og kapasitet til planarbeid etter plan og bygningslova i eigen organisasjon. Planane vert då betre tilpasse lokale tilhøve, kva som er praktisk mogleg og lokalt aktuelt å få gjennom. Ein kan sjølvstundt misse ein utanforståande sine nye auge – og i nokre tilfelle bør ein derfor leige inn ekstern hjelp og spisskompetanse.

5.1 Kommuneplanen sin samfunnsdel og arealplan

Det er ofte ein fordel om arealdelen av kommuneplanen følgjer raskt i tida etter vedtak av samfunnsdel. Kommuneplanen sin arealdel er utdatert for fleire delar av kommunen, og ein opplever at det er ei hindring for å få på plass nye tiltak, og for å styre samfunnsutviklinga gjennom planfaglege avklaringar, tilrettelegging for utvikling og kontrollfunksjon for å hindre uheldig utvikling. Med bakgrunn i Fjord kommune sin ambisjon om å vere framoverlent er det essensielt å legge til rette for framtidig samfunns- og næringsutvikling gjennom å prioritere ei komplett rullering av kommuneplanen sin arealdel for heile kommunen. Dette er ein ressurs- og tidkrevjande prosess, men er naudsynt for å møte framtida gjennom t.d. å få inn nye utbyggingsareal for bustad, industri og anna nærings og rekreasjonsareal. Eit viktig resultat av arbeidet vil vere å gjere samfunnsmessige avklaringar knytt til m.a. skredforårsaka flodbølge som gjer at lokalsamfunnet kan utvikle seg. Kommunen legg opp til parallelt arbeid med fleire areal- og temaplanar samtidig som samfunnsdelen kjem på plass. Det verte difor viktig å samordne planane slik at overordna strategiar og mål verte forankra i samfunnsplanen.

Med mange saker knytt til bruken av sjøareala ser ein eit klart behov for eit solid og oppdatert planverk til handsaminga av saker knytt til friluftsliv, ferdsel, næring og miljø på fjorden, og ein set i 2020 derfor i gang med ein felles plan for sjøareala saman med fylkeskommunen, Stranda, Sykkylven og Ålesund kommune.

Omstrukturering av havbruksnæringa har gjort kommunegrensar mindre relevante i forhold til korleis næringa nyttar areal. Også for arealbruk generelt i sjø er kommunegrensar nokså uinteressante; fiske, friluftsliv, ferdsel, mv. Behovet for felles planlegging er ut frå dette generelt større enn på land. Med utgangspunkt i havbruksnæringa opplever mange at presset på sjøareala vert større, og at samordna planlegging er nødvendig av den grunn.

Felles planlegging er gjennomført i begge dei store fjordsystema på Nordmøre og også for sjøarealet i Romsdal. Det er kome forslag frå Fiskeridirektoratet på at kommunen bør utarbeide ein overordna plan for tiltak i sjø, som rør, leidningar og kablar, med mål om å beslaglegge og påverke minst mogleg av havbotn. Det vil då vere ønskeleg å etablere «hovudtraséar».

5.3 Reguleringsplanar

Brannstasjonen i Stordal ligg i dag innanfor sona som vil bli ramma av flodbølga generert av fjellskred frå Åkneset, og det er særst viktig at ny ein ny brannstasjon så raskt som mogleg kjem på plass utanfor oppskylling- og evakueringssona. Arbeidet med å finne framtidig plassering vart avslutta etter en grundig prosess i 2019 og reguleringsplanen for ny brannstasjon er venta å kunne vedtakast før sommaren 2021.

Gravplass: Det er eit behov for nye dobbeltgraver i Valldal og kommunen må utarbeide ein reguleringsplan med den føremål å utvide gravplasskapasiteten. Etter ein langvarig prosess står det no att to aktuelle alternativ: 1) utviding av Sylte kyrkjegard mot nord eller 2) opparbeiding av ny gravlund på Døving. Avklaring om kva for alternativ som det skal startast opp ein reguleringsplanprosess for er venta i løpet av hausten 2020.

Kommunen starta i 2013 opp med arbeidet om å regulere området rundt Tafjord friluftsbad med det føremål å tydeleggjere kva plansituasjon som gjeld for Friluftsbadet, småbåthamna, campingen og friområde i Tafjord samtidig som det leggast ti rette for vidare drift av desse. Denne reguleringsplanane skal fullførast i 2020.

Kommunen ønsker å opparbeide fleire attraktive bustadtomter i kommunen og skal i planperioden utvide eksisterande Omenås bustadfelt i Valldal og justere planen for Grigåsrbbane bustadfelt i Stordal slik at tiltak for å gjere bustadfeltet klart kan settast i gong. I tillegg kan det verte naudsynt med fleire reguleringsplanar for å etablere nye bustadfelt i planperioden.

Før kommunesamanslåinga var det bestemt at det skulle brukast betydelege summar på å rehabiliter Eidsdal skule, men grunna ny farevurdering utført i 2020 vart planane lagt på is. Persontryggleiken for dagens plassering av Eidsdal skule er ikkje avklart og det kan verte naudsynt å finne ein alternativ plassering i kommande planperiode, som derfor vil utløyse krav om ny reguleringsplan.

5.4 Andre overordna planar

Klima-, energi-, og miljøplan

Det vert i 2020 arbeidd med rullering av klima og energiplan, og denne vil vere gjeldande gjennom heile planperioden. Det er ikkje behov for rullering eller ny plan i perioden.

Trafikktryggingsplan

Trafikktryggingsplanen var bestemt rullert i 2017 då det skjer for mange ulykker og nesten-ulykker. Ein oppdatert trafikktryggingsplan er også viktig for å kunne søkje stønad til investeringar i trafikktryggingstiltak. Det bør derfor gjerast ei snarleg rullering av trafikktryggingsplanen.

Plan for vatn, avløp og handtering av overflatevatn

Det er stort behov for å få på plass planar for vatn, avløp og handtering av overflatevatn. Heilskapleg ROS -analyse for Fjord kommune har også med dette som tiltak som må prioriterast. Dette er eit omfattande arbeid, og ein må rekne med kjøp av konsulenttenester. Planane skal leggje til rette for at innbyggjarar og næringsliv blir sikra nok vatn av tilfredsstillande kvalitet, og ei forsvarleg handtering av avløpsvatn. Det offentlege avløpsnett har avgrensa kapasitet, og med endra klima og auka regnintensitet må det settast krav til fordøying/infiltrasjonssoner mv. Dette er tenkt handtert som tre separate prosessar, ein for vatn, ein for avløp og ein for handtering av overflatevatn. Det er eit mål å samle dette i eit felles plandokument, men det er nødvendig å gjere planarbeidet temavis.

Strategisk næringsplan

Det skal arbeidast fram ein strategisk næringsplan som dekker heile den Fjord kommune. Planen skal ta stilling til strategiske val for utvikling av eksisterande næringsliv og utvikling av nye næringar i kommunen. Næringsutvikling har vore halde fram som eit viktig satsingsområde for det nye kommunestyret i Fjord kommune.

Kulturplan

Tidlegare Norddal kommune har hatt ein kulturplan, som det skal arbeidast med å tilpasse til Fjord kommune. Planen skal bidra til at kommunen gir eit godt tilbod til innbyggjarane innan kultur, idrett og friluftsliv i nært samarbeid med lag og organisasjonar.

Kulturminneplan

Tidlegare Norddal kommune har utarbeidd ein kulturminneplan. Eit arbeid er no i gang med å utarbeide plan for Fjord kommune.

Plan for oppvekst

Dette blir ein ny plan for Fjord kommune, som skal beskrive heilskaplege og samordna strategiar for å sikre trygge og gode oppvekstvilkår for barn og unge.

Bustadsosial handlingsplan

Det er behov for ein overordna plan med ei heilskapleg tilnærming til bustadsosiale utfordringar.

Rusmiddelpolitisk handlingsplan

Det trengs samordning av og kjennskap til det rusførebyggande arbeidet i dei to tidlegare kommunane. Dette skal ligge til grunn for rusmiddelpolitikken som vert ført.

Under utarbeiding av plandokumentet vert temaområdet drøfta på eit planlagt oversiktsseminar for rusområdet, der målet er innspel og dialog om innhaldet. Dette vert arrangert i samarbeid med Kompetansesenter Rus Midt. Alkoholpolitiske retningslinjer (vedlegg til planen) vart utarbeidd i 2020.

Beredskap

Fjord kommune har vedteke heilskapleg ROS-analyse og plan for beredskapsarbeidet i gjeldande kommunestyreperiode. I tillegg er det administrativt utarbeidd smittevernplan og pandemiplan. Kriseplan for skular og barnehagar skal tilpassar ny kommune, og fleire mindre planar ute på einingane skal settast i system. Planen vil oppdaterast minst ein gong per år.

Plan for helse og velferd

Fjord står overfor krevjande utfordringar i helse-, omsorgs- og velferdstenestene i åra som kjem. Fleire eldre, endringar i sjukdomsmønster, nye oppgåver og behandlingsformer, nye brukar- og pasientroller stiller store krav til kompetanse og ei berekraftig utvikling. Det er aktuelt å dele planarbeidet i to prosessar, ein for helse og ein for velferd. Det vil difor ta heile planperioden før heilskapleg plan er på plass.

Plan for friluftslivets ferdselsårer

Fjord kommune har store naturområde som er godt eigna for friluftsliv. Gjennom å utarbeide ein plan for korleis desse områda skal utviklast, kan kommunen meir systematisk, målretta og effektivt sikre eit attraktivt tilbod til befolkninga og tilreisande med tanke på folkehelse, livskvalitet, bulyst og reiseliv. Ein plan for friluftslivets ferdselsårer skal utviklast i tråd med regjeringa sin Handlingsplan for friluftsliv (2018) og nasjonal rettleiar. Fylkeskommunen og friluftsråda tilbyr assistanse i utarbeidinga.

Det vil kunne kome til mindre etatsplanar, men dei skal reduserast til eit minimum.

5.6 Samla oversikt over planbehov i perioden 2020 – 2023

Planar	2020	2021	2022	2023	Ansvarleg
Handlingsplan/budsjett	x	x	x	x	Leiinga
Kommuneplan					
Samfunnsdel	x	x			Leiinga
Arealdel			x	x	Plan & m.
Kommunedelplanar					
Interkommunal plan for sjøareal	x	x	x		Plan & m.
Temaplanar					
Plan for arbeid med samfunnssikkerheit og beredskap	x				B.anstv.
Overordna beredskapsplan	x	x	x	x	B.anstv.
Klima-, energi- og miljøplan	x				Plan & m.
Trafikktryggleiksplan		x			Kom.tek
Rus- og alkoholpolitisk plan	x	x			Folkeh.
Plan for friluftslivets ferdselsårer		x	x		Folkeh.
Kulturplan			x		Kultur
Kulturminneplan	x	x			Kultur
Oppvekstplan		x			Oppvekst
Bustadsosial handlingsplan		x			Kom.sjef helse
Plan for helse og velferd*			x	x	Hel/oms.
Næringsplan	x	x			N.sjef
Plan for vassforsyning			x	x	Kom.tek.
Plan for handtering av overflatevatn			x	x	Kom.tek
Plan for avløp		x	x		Kom.tek
Detaljreguleringsplanar					
Omenås bustadfelt	x	x	x		Plan & m.
Grigåsørøbbane bustadfelt	x	x	x		Plan & m.
Brannstasjon Stordal	x	x	x		Plan & m.
Gravlund Døving/utviding Sylte kyrkjeg.			x		Plan & m.
Tafjord friluftsbad, båthamn og camping	x	x			Plan & m.
Eidsdal skule		x	x		Plan & m.

*Stort og omfattande dokument som truleg må delast opp i fleire prosessar.

For nokre planområde ligg det plangrunnlag frå Stordal og Norddal kommunar separat som det vil vere naturleg å ta utgangspunkt i.

6. Planprogram for kommuneplanen sin samfunnsdel

Planprogrammet skal utarbeidast når kommuneplanen vert revidert. Det skal gjerast greie for formål, tema og utgreiingsbehov. I tillegg korleis arbeidet skal gjennomførast med blant anna høyringsfristar og medverknadsprosessar.

Plan og bygningslova § 4-1 Planprogram:

«... Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn normalt samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.»

6.1 Formål med planarbeidet

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal fastsette kommunen sine overordna mål og strategiar for samfunnsutviklinga. Samfunnsdelen vil vere ein plan som gjev retning og grunnlag for prioriteringar. Langsiktige mål for samfunnet Fjord kommune skal utarbeidast som del av planarbeidet.

6.2 Planprosessen

Samfunnsdelen av kommuneplanen er det viktigaste styringsdokumentet i kommunen, noko som set krav til god politisk forankring. Kommunestyret vedtek planprogram med planstrategi. Ut i frå planprogrammet utarbeidast forslag til samfunnsdelen med overordna arealstrategi, som sendast på høyring/ offentlig ettersyn før endeleg vedtak i kommunestyret.

Kommunedirektøren, med strategisk leiargruppe, er styringsgruppe for det administrative arbeidet med samfunnsplanen. Det er etablert to arbeidsgrupper, kor den eine fokuserer på plandokumentet og inkluderer ordførar, resursspersonar frå Distrikssenteret og fylkeskommunen, kommunedirektør og plansjef. Den andre arbeidsgruppa fokuserer på kunnskapsgrunnlaget og inkluderer personer frå fagområda plan, miljø og folkehelse. Prosjektleiinga er lagt til Aud-Lindis Ødegaard og prosjektleiari er representert i begge arbeidsgruppene.

Det er utarbeid ein eigen prosessplan for planarbeidet kor det er lagt stor vekt på involvering.

6.3 Fase 1: Kunnskapsgrunnlaget

I arbeidet med samfunnsdel av kommuneplan skal det etablerast eit kunnskapsgrunnlag som på ein tilstrekkeleg måte avdekkar kommunen sine utfordringar. Til kunnskapsgrunnlaget hentar vi data frå:

- Statistikk
- Berekaftsindikatorane
- Utfordringar identifisert av administrasjonen
- Innspel frå medverknadsprosessar
- Eksisterande planar, avtalar og målsettingar
- Nasjonale, regionale, lokale føringar, planar, lover, retningslinjer

6.4 Fase 2: Prioriteringar

I denne fasen vil kunnskapsgrunnlaget brukast til å prioritere berekraftsmål for arbeidet i planperioden. Det skal også gjerast prioriteringar knytt til planarbeid i valperioden – noko som utgjer planstrategien.

Mål og strategiar for Fjord kommune som nasjonalparkkommune skal innarbeidast som del av samfunnsdelen av kommuneplanen.

Alle prioriteringar skal gjerast ut frå ei realistisk vurdering av tilgjengelege person- og økonomiressursar i organisasjonen.

6.5 Fase 3: Forslag til kommuneplanen sin samfunnsdel

Forslaget skal leggjast fram til offentleg ettersyn i september-oktober 2021.

6.6 Andre ressursar i planarbeidet

Fjord kommune deltek i to prosjekt som vert knytt opp til og som støttar plan- og utviklingsarbeidet i kommunen:

- «Berekraftfylket Møre og Romsdal», samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune om datainnsamling og analysearbeid knytt opp til FN sine berekraftsmål.
- Samarbeid med Distriktssenteret og Møre og Romsdal fylkeskommune gjennom ein rettleiingspilot med fokus på korleis planprosessar kan vere med på å bygge utviklingskraft og samhald i den nye kommunen.

6.7 Medverknad

Planen skal gjennomførast med så brei medverknad som mogleg, både internt i organisasjonen og i samfunnet. Det skal vere eit særskilt fokus/plan for korleis vi på ein god måte skal sikre involvering av barn og unge i arbeidet. Ungdomsrådet er ein ressurs i dette, samstundes som det kan vere aktuelt å involvere barn og unge i samarbeid med skulane. Det er også fleire andre grupper ein må søkje å få innspel frå i planprosessen: Innbyggjarar i ulike livsfasar og livssituasjonar, lag og organisasjonar, næringsliv, utflytta ungdom i utdanning eller tidleg arbeidsliv og sjølvsg kommunen sine eigne råd og utval.

Prinsipp for medverknad generelt skal vere:

- Særskilde arbeidsmøter/workshop om konkrete tema/problemstillingar skal vere ei prioritert arbeidsform.
- Politiske organ skal involverast i utarbeiding av planen – primært gjennom arbeidsmøte/workshop
- Folkemøte er aktuell medverknadsform, helst knytt opp til spesifikke tema.
- Særskilde grupper kan verte invitert til å drøfte spørsmål som berører dei spesielt eller på område der dei har særskild kunnskap.
- Det skal etablerast arbeidsgrupper knytt til konkrete fag/problemstillingar i høve til behov
- Det skal brukast digitale metodar for medverknad, der elektroniske innspel kan kome gjennom til dømes webskjema og spørjeundersøkingar.

6.8 Framdrift

17.09.2020	Planprogram til samfunnsdelen og planstrategi til politisk behandling med vedtak om offentlig ettersyn, 6 veker
Okt./nov. 20	Spørjeundersøking og arbeidsmøte/folkemøte med relevante aktørar og organ Prosessplan ferdig
26.11.2020	FS – innstiller på vedtak om forslag til planprogram med planstrategi
17.12.2020	KS – vedtak om forslag til planprogram med planstrategi
21.01.2021	FS – innstiller på vedtak om planprogram med planstrategi
04.02.2021	KS – godkjenning av planprogram med planstrategi
Feb. 2021	Innbyggjarundersøking og arbeidsmøte/folkemøte med relevante aktørar og organ
April 21	Kunnskapsgrunnlag til samfunnsdelen er utarbeidd
August 21	Planforslag samfunnsdel kommuneplan ferdigstilt
Sep./okt. 21	FS – politisk vedtak om offentlig ettersyn, 6 veker
Des. 21	KS - Endeleg godkjenning av planen

Det kan verte nødvendig å gjere mindre endringar i framdriftsplanen for å tilpasse arbeidet til andre tilknytte arbeid og prosessar.

6.9 Behov for utgreiingar

- Framstille demografisk profil med relevante faktorar
- Kunnskapsgrunnlag som klargjer kommunen sine utfordringar
- Utgreie/hente fram relevante data for berekraftsindikatorane knytt til FN sine 17 berekraftsmål